

En djævel med problemer

FOTO: TOPPX2

Børnene i landsbyen genkender fisk i bogen fra de fisk, de kender fra havet. Deres viden om de enkelte dyr er ofte korrekt, andre gange helt ved siden af.

På en indonesisk ø sidder en flok børn og snakker i munden på hinanden. I centrum af den larmende flok sidder min indonesiske kollega, Nina. Hun holder en bog med billeder af tropiske fisk. Børnene peger på fisk, der fanges fra havet omkring øen, og det er ikke mange, der går fri. Vi ved også, at fiskerne her ikke er engle, når det handler om bæredygtige fiskerimetoder, og alle børnene ved da også, hvordan man laver en bombe. Men de ved også, at skorpionfisk er farlige, at muræner bider – og at alle hajer spiser mennesker. Sådan er traditionel viden. Noget er korrekt, mens andet er længere fra sandheden.

Vi kommer til siden med rokker. Den blåplettede pilrokke er den, der peges ivrigt på. Ikke overraskende, for de ses overalt på sandbunden i området. På næste side er de lidt større rokker. 'Enak', siger en af drengene om ørnerokken – 'rigtig lækker'. Men hvorfor peger de ikke på djævelrokkeren? 'Har I ikke den her', spørger jeg. Jo jo, det har de da. 'Men spiser I den ikke?' Børnene ser chokerede ud, og forklarer, at djævelrokkeren må man ikke røre. Den er havets bedstemor, og hvis man gør hende vred, så kan hun sænke en båd – og hun kan også rive et anker fri.

Personligt syntes jeg, at djævelrokkeren er et af de smukkeste dyr i havet. Jeg kan snorkle i timevis med disse yndefulde dyr, eller ligge på lur ved en pudestation, og vente på, at havets flyvende tæpper kommer hen over hovedet på en. Så børnenes mytiske tro på, at djævelrokkeren faktisk kan være en djævel, lader jeg dem have i fred. Jeg ved nemlig, at situationen ser helt anderledes ud i andre egne af Indonesien.

Beboerne i landsbyen Lamalera længere mod øst hører til Indonesiens traditionelle hvalfangersamfund. De fanger blåhvaler, og har traditionel ret til det, men kun til lokalt forbrug – på trods af, at blåhvalen er stærkt truet. Men interessen for hvaler er faldet inden for det sidste årti. Beboerne har nemlig i stedet slået sig på fiskeri af djævelrokker. Årsagen til dette skift er mangesidet. Blandt andet syntes den unge generation ikke, at hvalfangst er så fedt – for det er ikke ufarligt at springe på nakken af en hval med en harpun. Rokkerne er meget nemmere at fiske op. Men der er også sket et teknologisk skift i landsbyen. Alle både har nu bådmotorer, og den tur, der før tog en uge i en sejldreven båd, kan man nu tage på én dag. Men der er naturligvis

også en økonomisk forklaring på fænomenet. Lamaleras landsbyleder er nemlig handelsmand, og han ved, at djævelrokker er i høj kurs.

Skindet fra rokkerne sælges til læderindustrien i Indonesien, kødet spises lokalt eller sælges, og gællepladerne går til kinesisk medicin. Og i takt med, at hajer bliver sværere at finde, så frygter man, at det vil være hajens nære slægtning, der kommer til at fylde den umættelige suppeterrin. I Lamakera alene tages der mellem 1500-2000 djævelrokker om året.

Viden om rokkernes livscyklus er begrænset. De menes, at kunne blive over 50 år, men er først kønsmodne når de er fem-ti år – og derefter får de kun en unge med års mellemrum. Meget tyder derfor på, at deres formering ikke kan følge med et så intensivt fiskeri.

Men hvad kan der gøres ved det? De lokale vil hævde en lokal ret til fiskeri på både rokker og hvaler – men denne giver kun ret til lokalt forbrug. Her har det økonomiske aspekt overtaget vigtigheden af det traditionelle, og djævelrokkerne er blevet en eksportvare. WWF har et projekt i området, og arbejder på at finde løsninger og alternativer til dette fiskeri.

WWF Verdensnaturfonden er en selvstændig dansk organisation i WWF-netværket, som arbejder verden over for at bevare natur og miljø – og for menneskers ret til et værdigt liv i et sundt miljø.

Havet er med sin mangfoldige natur og enestående arter en vigtig prioritet i WWF Verdensnaturfondens arbejde.

Læs mere om WWF's arbejde på: www.wwf.dk

for a living planet

LENE TOPP

Lene Topp er kulturgeograf og har siden 1999 arbejdet for WWF Verdensnaturfonden, specielt med projekter i Sydøstasien. Lene bliver gennem sit arbejde konfronteret med en bred vifte af marine miljøproblematikker. Siden 2002 har hun boet på Borneo sammen med sin mand Claus. De er begge aktive dykkere og undervandsfotografer.

FOTO: TOPPX2